

Příběh průvodce



Paul Batel

Příběh Průvodce

Paul Batel

>>> „Děkuji za všechno, můj příteli... Snaž se to prosím zařídit co nejdříve... možná všechno půjde hladce a najdu je brzy...“

Tuším, že to, co říkám, jsou nesmysly... přál bych si, aby to tak bylo... Nervozitou koktám. Jakob si mě ještě naposledy nevěřícím pohledem prohlédne, pak se otočí a začne utíkat tunelem zpátky do tmy. Mezerou mezi skříní a stěnou se protáhnu do dalšího, tentokrát posledního sklepa. Baterkou si osvětluju prostor a hledám něco, co by se mi snad mohlo hodit. Přijde mi, že její světlo slábne, a to není vůbec dobré – jestli se vybijí baterie, jak se pak s nimi dostanu tunelem ven? Dvacet sedm dětí vést tmou? Musím rychle nahoru...

Vyjdu po schodech ke dveřím, které jsou jak jinak, než zamčené. Zkousím paklíč od Jakoba, ale nedaří se mi ani při nejmenším odemknout. Jak jen to ten Jakob dělal... Kruci... třesou se mi ruce, není divu, že mi je tenhle univerzální klíč k ničemu. Zkusím tohle: vytáhnu bajonet, kus pořádného železa, a jednoduše dveře u zámku vylomím. Prasknou lehce. Tenhle nástroj se ještě bude hodit. Potichu vcházím do nevelké místnosti, lehce prosvětlené lampami z věžeňského

dvora. Připlížím se k jednomu z oken, všímám si vedle dveří stolku s lampičkou, projdu si zrakem místnost... Vedle stolku je úzká pohovka. Zašívárna pro dozorce? Připomíná mi to mé časy na vojenské škole, podobný stolec s lampičkou... Jen místo kanape jsme používali vysazené dveře od záchodu. Hm, že by... ano, tyhle dveře ven jsou odemčené. Je možné, že každou chvíli přijde strážný, možná taky, že vůbec ne. Nemůžu tady přeci čekat, tak tedy... potichu ven...

Začíná tady můj příběh? Kdepak... Tohle není jeho začátek ani jeho konec. Popojděte se mnou časem nazpět a pomozte mi ho samotnému pochopit...

80tá léta: Tři roky po velkém odjezdu.

>>> Ještě chvíli a přijde. Stojíme s Mikym a mámou pod koněm na Václavském náměstí, čekáme na ocka. Uběhly tři roky, konečně se něco stalo a můžeme na návštěvu na Slovensko. Miky se hrozně těší, nemůže se dočkat. Já přemýšlím, co ockovi řeknu. Zlobím se na něj...? Těším se...? Strašně se těším. A taky se zlobím. Proč mě tehdy nechal v nemocnici samotného a nepřišel? Proč nás nechal odjet do Prahy a nenapsal ani řádku? Chci mu to vyčítat? Chci kazit naše dva týdny v ráji? Ano – takhle já nazývám svůj pravý domov. Ráj.

„Ocko...!“ Miky se rozbíhá k východu z metra, když ho jako první spatří, a skočí mu do náruče. Ocko je dojatý, vidím, jak mu tečou slzy – jenom trochu, ale já to vidím. Podává ruku mámě a hned svoji pozornost zaměří na mě.

„Paľko, ahóój... Páni, tak si zosilnel... Tak ste obidvaja vyrástli...“ chce mě obejmout, ale předejdu ho a podávám mu ruku.

„Ahoj, ocko...“

Vlakem jsme jeli pět hodin. Díval jsem se většinou z okna. Nechtěl jsem být na ocka zlý, měl jsem v hlavě spousty našťvaných otázek

a stále jsem přemýšlel, jak začít. Cítil jsem, jak ho to mrzí, ale nešlo to. Máme na to dva týdny, určitě se to zlomí a užijeme si je. Ví to i on, a tak nespěchá, nechce nic pokazit... Je mi jedenáct let a neznám na většinu otázek ještě odpovědi.

„Ahóó, ako? No poďte ďalej, Julka i svokrovci už sú tu. Máme tu tortu aj koláč, Zvalo piekol,“ teta Janka nám otevírá dveře bratislavského obrovského pětipokojového bytu, kde bydlí strýc Milan s babičkou a dědou. Čeká nás velké překvapení, téměř celá rodina se sešla, aby nás přivítala.

„Kúpili sme s chlapcami na stanici chlebičky.“

„No čo si, to si nemal, vieš, koľko tu je jedla?“

„No poďte dovnútra, stará mama vypráva príbehy...“

Taková rodinná sešlost... Babička je moc hodná. Sice se rychle rozčílí a pak velmi legračně vysokým hláskem ječí různá přehnaná hesla, ale rychle se pak zase uklidní a omlouvá se všem, kterých se svými nadávkami a výčitkami dotkla. Teta Julka, učitelka v mateřské školce, mi pomáhá sundat si bundu. Pověsí ji na věšák...

„No, Paľko, ako je v Prahe, čo nové, budeš nám tiež vyprávať, áno?“

„Tak... nic zvláštního, teto... Jsem rád, že vás vidím.“

„Tééda, ty vieš ale po česky... Čo tie modriny na rukách, čo si sa bil?“

To nesmieš, lebo ťa učiteľky nebudú mať radi, vieš.“

Kdybys jenom věděla, teto... Bože, jak já mám rád Bratislavu – a ten návrat k rodině, která patří ke mně, a já patřím k ní... Teta nás bere do obýváku.

„Ježiiši, naši chlapci... ahóój... ako...?“

Jsou tady všichni, tety i strejdové, sestřenice i bratrance. V rohu postává skupinka strejdy Jaromíra z Nitry, vášnivě diskutují o politice, babička jí zákusek v křesle, děda se usmívá, je natažený na gauči. Sestřenka Kristinka, o dva roky starší než já, mi přichází vstříc, aby mě políbila. Vždycky se trochu stydím, mám ji moc rád a líbí se mi. Strejda Zvalo, kulturista, mi stiskne ruku tak, že se to nedá ani vydržet, našťestí na poslední chvíli, než začnou prskat kosti, povoluje.

„Vidím, že sa biješ, máš modriny na rukách. Bude z teba poriadny chlap, to ti vravím, silný si ty chlapec... cvičíš?“

„Áno, snažím sa. Kamarát ma učí karate, je to šampión.“

Můj ocko jde do kuchyně s tetou Julkou pro kávu. Babička dojídá zákusek a pokračuje v příběhu, jehož začátek jsme nestihli. Když babička začne vyprávět, je tradice, že všichni ztichnou, posedají si kolem a poslouchají. Ráda nás vidí. Políbíme ji na tvář a sedneme si s Mikym na koberec mezi ostatní děti. Babička má obrovský respekt, je to hlava rodiny. Pracovala dlouho jako důležitý člověk ve slovenské vládě, ale o tom jsem jako dítě neměl ani ponětí.

„Bolo to v štyridsiatom treťom, kedy mi jeden nacistický oficer zachránil život a vytiahol ma z vagónu. Nikdy som nepochopila, prečo to urobil. Pamätám si jeho oči, pamätám si ten jeho pohľad, ako keby ma poznal dlhé roky. Bol taký milý, vedela som, že je iný než ostatní nacisti, vedela som, že mu môžem veriť...“

„A, babička, aké to bolo v tom tábore? Mohli ste trebárs na vychádzky? Alebo aké jedlo ste jedli?“

„Vieš, Kristinka, to bolo už tak dávno, že si to veľmi nepamätám, po vojne chceš na všetky tieto veci zabudnúť...“

„V škole sme sa učili, že v táboroch bolo veľa partizánov a vojakov, stretla si ich tam babi?“

Julka se pridá do rozhovoru a říká: „Samozrejme, že veľa vojakov bolo v táboroch, ale akých... To je to, čo si pamätaj, áno? Sovietskych. Vieš, to máš do školy, až sa bude súdružka učiteľka pýtať, môžeš povedať, že tvoja babička bola tiež v tábore, lebo bola komunistka...“

„Počkaj, Julka, počkaj, dosť bolo,“ babička zvýšila hlas. Všichni kolem, jak popíjejí svá vína a přikusují zákusek se šlehačkou, teď ztichli. Dívají se na ni a čekají. Jako by věděli, kam může tento tón hlasu směřovat. Děda se natáhne z gauče, položí ruku na její koleno a smířlivým tichým hlasem jí řekne: „Zdenka, nechaj to tak, prosím...“ „Nie... mám toho už dosť za tie dlhé roky,“ zvedne skleničku s vínom a z očí jí vyhrknou slzy.

„Musím vám niečo povedať. Počúvajte ma všetci, všetko je to trochu inak a ja už nemôžem počúvať o našich sovietskych hrdinoch, čo sa zmenili v šesťdesiatom ôsmom na okupantov, ani chvíľu. Samozrejme, že to boli hrdinovia, a toľko mladých chlapcov zomrelo v boji pri oslobodzovaní. Ale s tábormi to bolo inak, než sa všetci učíte v školách...“

„Mama, to čo má znamenať?“ ohradí se strejda Milan. „Milanko, sadni si a počúvaj,“ děda pronese a pokračuje v povídání na místo babičky: „Viete, oni chcú, aby sa zabudlo na tých, čo trpeli najviac, na Židov.“ „Na Židov? Akých Židov...?“

V pokoji je teď cítit velké napětí. Dívám se po ostatních a nevím, stejně tak jako oni, o co jde.

„Pravda zmizla z kníh už pred mnohými rokmi, staré knihy vystriedali tie nové v pekných väzbách, s peknými slovami, pohodlnými pre súčasnosť, pre zopár tých, čo to tu riadia. Chcú, aby vyzerali ako jediní hrdinovia starej doby...“

Teta Janka, co před několika týdny oslavila promoci na politické vysoké škole, teď nervózně postává vedle skříně u dveří na balkón. Je nejmladší ze všech mých tetiček a strýčků. Je novodobá komunistka, věří novým ideálům – teď poslouchá a kroutí hlavou. „Mama, to čo to trepeš? O čom to hovoríš, však Židia boli odsunutí do Palestíny a po vojne založili Izrael...“

Můj ocko vášnivě potahuje svoji cigaretu, sleduje pozorně celou rozpravu a Janku okřikne: „Janka, ty slušne sa správaj ku svojej mame!“

„Ahá... tak najstarší braček, veľký komunista, je naraz proti svojej strane? Zabudol si, ako ti práve strana pomohla? Čo by si bol v rozhlase bez nás?“

Ocko nervózně típne cigaretu do plného popelníku a rozčileným hlasem tetu Janku opět okřikne: „Si sprostá, počúvaj svoju

mamu, čo chce povedať! Si úplne zblbnutá normalizáciou a jej propagandou.“

„Ale ja toto nebudem počúvať, takéto politické somariny. Však sú tu deti, niečo trepnú v škole a bude malér, to je to, čo chcete, do šlaka? Áno?!“

Babička si utírá slzy, s plačtivým pohľadom sa podíva na mňa: „Vieš, že mal tvoje oči, Paľko...?“

„A kto, babička? Povedz mi...“

„Ten dôstojník, ktorý má vytiahol z vagónu na poslednú chvíľu, nacistický dôstojník...“

„Tak to stačilo, mama, predsa nebudeš ospravedlňovať nacistov, však pozabíjali milióny ľudí, pre boha...“

„Nie všetci boli zlí, tento bol dobrý... Keby nebolo jeho... nikto tu teraz nie ste, nikto z vás. Mal ma rád, nesúhlasil s tým, čo mi urobili ostatní, v podzemí, keď nás v noci tie prasatá uniesli z našich izieb. Bolo mi devätnásť rokov a pozri, stále to tu mám...“ odhrne si blůzku až k ramenu, kde je vidieť její zohavená, popálená kůže. Až se mi z toho zkroutí obličej.

„Tak dost, mama, prepáč... Nemyslíš, že na toto sú ešte trochu malí?“ „Dost bolo,“ pridá se i teta Julka. „Paľko, Lesanka, Milko, aj ty Marcel, bežte sa hrať do detskej izby, babička sa necíti dobre...“

„Ale, teta Julka, nechaj nás,“ žádám ji klidným hlasem, dívaje se přitom na babičku, která mi chce ještě něco říct.

„Žiadne také, babička je opitá z vína. Ideme, deti, do detskej izby. No poďme, všetci...“ chytí mě za ramena a tlačí mě před sebou.

Míky, sestřenky i bratránek jdou přede mnou ke dveřím z obýváku do dlouhé chodby v předsíni. V ten okamžik se babička dynamicky postaví – a svým typickým jekavým vysokým a hysterickým hláskem začne křičet:

„Lebo sme Židia! Rozumiete mi všetci... Sme Židia, Židia!

Ty, Janka... Ty, Paľko... Julka, Milan, všetci ste Židia...“

Není jí pořádně rozumět, židla?, židle? Jaké židle? Tety ji překřikují a navíc za námi zavřeli dveře. Opouštím obývací pokoj a dlouhou chodbou se pomalu všichni s tetou Julkou vlečeme do pokojíku, kde kdysi vyrůstal můj strýček Milan. V obýváku hučí vášnivá argumentace, které nerozumím, ale ječivý hlas babičky pomalu mizí, jak tetička zavírá i dveře dětského pokoje. Je přehlušen hrou na piáno, kterým se teta Julka rozhodla zabavit nás, děti nové doby. Jak nástěnky na zdech školních chodeb, které jsme o výtvarné výchově tvořili, aniž bychom rozuměli jejich významům, říkaly: „děti socialistického míru“ ...Děti, pro které zcela zjevně nebyly určeny babiččiny vzpomínky...

Ještě před pár lety, v temnotě...

>>> „Tak kolik, chlapi? Sedm, osm támhle vidím, devět piv... Přinesu... Je tady hovno slyšet, jak všichni řvete ty vaše zatracené hesla...“

„Co to říkal ten tlustoch...?“

„Dávej bacha na hubu, hostinskéj, jestli nejdeš s náma, jdeš proti nám.“

„Stejně tě neslyší, je tady hroznej kravál...“

„Hele, už jde.“

„Paule, dávej bacha, už leze na pódium. Prober se, seš nějakéj chcípěj... Kde pořád myšlenkama lítáš? Už se to rozjíždí, přidej se...“

„Sieg Heil...Sieg Heil... Sieg Heil...!“ z malé tělocvičny v zapadlé horské vesnici se line tmou nacistické heslo a songy nadupané nenávisí k Židům a dalším nízkým rasám. Sedím mezi nimi u VIP stolu pana Heinze a dopíjím dnes už šestou kávu. Pokaždé, když se vrátím ze vzpomínek, říkám si někde hluboko uvnitř – co tady vlastně dělám?

„Tak to byl mazec, to byla síla. Jednou přijde naše doba, kruci!“

„Paule, ty vole, že já na tebe pošlu SDěčko... No SD, vole,

Sicherheitsdienst, bezpečnostní službu. Ty se mi politicky začínáš nezdát, vole!“

„Nech ho bejt, Dietrichu, Paul je náš, za toho ručím, ten se už osvědčil... Na rozdíl od tebe – jenom tady do ostatních reješ... Příště doprovázíš pana Heinze na záchod a osobně mu zkontroluješ a utřeš latrínu, než si sedne.“ Hm, osvědčil... Slavnej útok na Staronovou synagogu. Polijte zeď benzínem a očekávejte kamenný dům na prach. Benzín do minuty na zvlhlý stěně vyhořel a noční policejní hlídku jsme měli v patách. Byli to našláplí kluci, poldové, nejspíš fotbalisti, jinak to nejde vysvětlit... Hnali se za námi rychlostí, kterou u strážníků nikdo neočekává. Pět bloků a nám došla šťáva. Stojíme v temné uličce pražského Starého Města, všichni tři předklonění, zhluboka vydechujeme krabku cigaret a panáky tvrdýho, co padly před naší slavnou teroristickou misí. „Jsou tady Paule, víš, co máš dělat,“ podívá se na mě Heinrich a pomalu pokývne hlavou.

„Stůjte, jménem zákona, stůjte!“ Jdu jim pomalu vstříc. Dvům vyplašeným poldům. Každý v jedné ruce teleskop a v druhé kasr. „Stojím, ani se nehnu...“ Do dvou minut musíme vypadnout, jejich zásahová skupina tady bude za chvíli.

„A-ni se nehněte...“ ...třese se mu hlas.

„Nehnu... Udělali jsme chybu, chlapi, máte nás. Půjdem to s váma sepsat, nebudem dělat potíže...“ Zandává kasr zpátky do pouzdra a vytáhne místo něj želízka.

„Krej mě, jo, dám mu pouta...vy dva stůjte na místě... ani se nehněte!“

„Jasný, strážníci, nejsme blázni, nechceme přeci dělat potíže...“

„Co vás to napadlo, polejt stěnu synagogy benzínem, víte, že jste na kamerách? Ať vás ani nenapadne utíkat, můžu vás klidně střelit!

Stůjte tam, kde –“

„Áááá... nééé...“

„Co to... jménem... záko – ááá...“

A je po všem. Udělali základní chybu. Chci říct, i kdyby ji neudělali, stejně bych je sejmul. Jen mi to ulehčili, rozdělili se. Jeden jde stodeseti kilovému plešounovi nasadit želízka a druhý, místo aby ho kryl, jde vstříc zbytku zadržovaných. Bylo to snadné – otočíte se zády, polda vám vezme jednu ruku, a než nasadí první kruh, musí vás nejdřív uchopit. To je impuls, zadní točitou kladivo-pěstí ho přes spánek jedním úderem knockautujete. Když náhodou minete, vrátíte se hned rukou zpátky do kvalitního rychlého capáku – to je dlouhý otevřený hák sevřenou dlaní...

Tak jako tak je na zemi...okamžitě ho nakopnete do hlavy, v podstatě můžete kamkoli. Hned se pak musíte rozběhnout na druhého, než vytáhne pistoli. To v tom stresu zvládne jenom profík – a tím pochůzkáři rozhodně nejsou...

„Ježíši, Paule, tohle bylo jak ze zatraceného Jamese Bonda, ty vole... Padáme!“

Heinrich se ještě vrátí zpátky, nakopne ležícího sípajícího policistu

do hlavy svojí vysokou těžkou botou a z pouzdra mu vytáhne služební pistoli.

„Nejseš náhodou židák, ty fízle? Jseš židák, že jo, fízle, prokletej, podělanej židák...“ míří mu na hlavu a ukájí se jeho bezmocí.

„Heinrichu, do prdele, ser na něj a padáme odsad!“

„Máš kliku, židáku, ale transport tě stejně nemine...“

„Padáme, slyšíš ty houkačky?! Jedou z obou stran, vezmeme to přes sklepy, rychle do baráku... Dělejí!“

Tohle byla naše slavná mise, kde jsem se osvědčil. Proto můžu teď být tady, sedět v zapadlé tělocvičně někde v díře v pohraničí a pít na rozdíl od ostatních kávu se skupinou moderních, novodobých členů elitních SS. Všichni mají vytetovanou lebku na pravém předloktí z vnitřní strany; tu, kterou měli esesáci na čepicích.

Každý člen musí mít osobní příběh, kterým dokazuje svoji nenávisť k Židům. Tohle tady nejsou pouliční pubertální skinheads, tohle je elita s osobní vazbou.

Osobní vazbu mám i já.

Bezmála osm let už uteklo, ale pro mě se to všechno stalo před pár dny. Je to živé, nebo spíš opět probuzené. Mám to pořád před sebou, nezapomněl jsem. Neodpustil jsem. Stačí mi jen zadívat se na chvíli do prázdna a i přes ten všechen řev tady ocitám se opět ztracený ve vzpomínkách, a na ty pohyby času nikdy neplatí...

V Americe, spousty let před vstupem do temnoty...

>>> Je večer, něco před šestou. Emily se vrátila z lekce jógy, dívám se na televizi a bezstarostně přepínám kanály. Zašla do koupelny – a zvoní telefon. Volá mi Andrea, dávná kamarádka a bývalá sousedka z Bratislavy. Říká, že ocko byl u ní na návštěvě. Vypadal prý jako bezdomovec a strašně zapáchal. Dala mu polévku a vzala ho na procházku do parku, pokouřili si pár cigaret. Magda ho prý vyhodila z domu, šikanovala ho, a tak se pohádali.

„Hovoril, že neverí, že sa vrátiš, bojí sa... Cíti sa tak sám a opustený, vyprával mi, ako išiel električkou a že ho zbil revízor, ale než ho vytiahol von, všimol si cestou ku dverám, že míňa svoju sestru Júliu, ktorá v električke sedela...“

„Julka, však mi pomôž, nemôžeš mi požičať aspoň pár drobných...?“

„Povedal mi, že sa ani neobzrela, len sa ďalej dívala z okna, predstierajúc, že ho nepozná. Veľmi plakal, keď mi to rozprával... Paľo, naozaj pre neho prídeš?“

„Prijedem, určite. Vždyť ještě maximálně měsíc nebo dva, ale to opravdu maximálně... Říkali, že u mladých párů nedělají žádné potíže. Pošli mu prosím vzkaz, že jsem na cestě, ať vydrží, že

všechno bude dobrý... Že si pro něj přijedu a už budeme jenom spolu a v Praze...”

Můj ocko byl nemocný, trpěl silnou maniodepresivní psychózou. Když babička umřela, ocko zůstal sám. Jediné, co kdy uměl, bylo psát články do bratislavských novin a slovenského rozhlasu. Odtud ho pár let po nástupu tržní ekonomiky a příchodu demokracie propustili. Snad opět osudem samotným bylo načasováno, že krátce po babiččině pohřbu se vracím po dvanácti letech, hned, jak bylo možné odejít z armády, zpátky domů...

Vracím se a se mnou i silně zakořeněný český přízvuk. Mluvím opět slovensky, ale místní mě okamžitě berou jako Čecha, co se snaží mluvit jejich řečí...

Cítím ten propastný rozdíl v mentalitách, nezapadám, nejsem přijatý. Od čtrnácti let jsem trávil svůj čas v armádě, z které jsem hned jak bylo možné, odešel. S nadšením se vracím do vlasti a uvědomuji si, že vůbec nic neumím.

K policii mě přiberou, pouze pokud projdu rokem a půl jejich armádou... Ne, děkuji, s prominutím odmítám. Střídám zaměstnání a ve volném čase navštěvuji s ockem jednu psychiatrickou léčebnu za druhou. Žijeme po těch letech spolu a já svého otce konečně poznávám. Je to čistý člověk, nikdy nezávidí a přeje všem jen to nejlepší. Zná svoji diagnózu a ví, co obnáší. Teď, když jsem už dospělý, ukazuje mi všechny ty dopisy mého dětství, co byly pokaždé vráceny poštou zpátky.

Dozvídám se všechno, jsem šťastný, že je to tak, jak jsem pokaždé cítil... Sbližujeme se, jak jen se otec se synem sblížit může, vaříme si a dlouhé hodiny si povídáme, na balkóně, na procházkách, na výletech, v nemocnicích a kavárnách... Uklízím a peru, žehlení odmítám. Živíme se psaním krátkých článků, za které dostáváme honorář.

Ocko je teď redaktorem na volné noze, má jméno a jeho články bývají dobře přijaty. Půlku z nich píše já, a tak se o peníze dělíme. Žijeme skromně, ale spokojeně, navštěvujeme se s tetičkami a bratřenci, ale dětská léta jsou pryč a každý z nás máme už své vlastní příběhy a starosti. Pouta byla přetrhána. Víme, že jsme rodina, ale máme od sebe odstup jako téměř cizí lidé. Co nám je do nich... Dva roky byly báječné.

Pak se odnikud objevuje restituce velkého domu v centru města, rodina se kvůli penězům pohádá a z křehkých vztahů nezůstává nic. Ještě že to babička s dědou nevidí...

Podíl mého ocka si bere na starosti jeho bratr. Brzy se totiž ukáže, že rychle nabyté bankovky mizejí, rozdávány bezdomovcům, prostitutkám a každému, kdo mého ocka požádá a přijde se smutným životním příběhem... Peníze a zlí lidé všude kolem doslova ničí jeho zdravotní stav, a posléze i můj, jsem vyčerpaný vysvětlováním reality a odháněním padouchů. Světlem v temnotě nazývám paní Magdu, ockovu přítelkyni z dob, kdy neměl nic než psací stroj a mě. Nabízí pomoc a já ji ze zoufalství přijímám. Něco

cítím, ale ignoruji to, chci žít a chci pryč, zpátky do Prahy a pak snad ještě dál, na druhý konec světa, nejlépe. S ockem se loučíme v obýváku u koláče, co Magda upekla. Pijeme kávu a slibujeme si, že zůstaneme v kontaktu. Nové bačkory na jeho nohou, co dostal pod stromek, mě dělají klidnějším. Usmívá se, když jeho nová opatrovnice říká, jak na něj bude přísná a nekompromisní. Již žádné noční procházky po městě a rozdávání peněz zoufalým, teď se bude sekát latina. Po poslední větě ho pohladí po tváři a políbí. S báglem a stiskem ruky mého otce opouštím. S ním i Bratislavu, město, kde se začal psát můj příběh, kde hrdinové mého dětství jsou do jednoho zamčení ve slově „kdysi“ ...

>>> „Tak mu to vyříd', prosím, klidně mu půjč peníze, všechno ti vrátím. Hlavně mu to vyříd', řekni, že mu to vyřídíš...“

„Dobre, ak príde znovu, poviem mu to.“

Tenhle telefonát mě dost znepokojil. Druhý den volám na INS office, imigrační úřad v Chicagu. Ujišťuji mě, že všechno probíhá hladce, že poslední pohovor dopadl nad očekávání, že všechny zaujala absence právníka, kterého téměř každý žádající imigrant přivede s sebou. Hlavně ať dodržím zákon a neopustím USA. Je jim líto mojí situace s otcem, paní úřednice podotkla.

Nezbývá než čekat. Ale ocko bude fajn, navštíví starého kamaráda, zůstane u něj pár nocí a jeho přítelkyně Magda, ta stará mrcha, nakonec poleví a pustí ho zase k sobě. Nejspíš dělal randál

po desáté večer, když nedodržel pravidla a zase se flákal po městě a kavárnách. Svým zvoněním probudil její děti a na to je Magda háklivá. To bude dobrý...

Uplynul další měsíc. V práci to bylo dneska moc fajn, řídím už autobus jako profík. V pauze jsem byl trénovat u Faye v gyму, dívali se na moji rychlost a výdrž při úderech na čas... Hodně rychlý začínám být – a mohutný k tomu. Cítím se skvěle. Říkám tomu „absolutní životní relax“, rozebíráme s Emily naši cestu do Prahy.

Moc se už těší, vyprávím jí příběhy z dětství a ona mě opravuje v gramatice. Dělán čím dál méně chyb, fakt mi ta angličtina jde. Někdy jsem tak unavený z překladu čehokoli, co kolem sebe vidím, že mám pocit, že mi praskne hlava, a nejsem už schopen říct slovo anglicky. Jednoduše mozek má limity, je unavený, tak vypne. Byli jsme v kině jako každou neděli, opět v Lagoon... je to už takový zvyk. Před kinem do kavárny, navštěvujeme Häagen-Dazs. Dávám si velký šejk se zmrzlinou „Dulce de Leche“.

Paráda... Přejdeme na druhý chodník typickou ulici amerického uptownu, všude studenti a nezávislí lidé, to podle oblečení, spíš. V chování mají k nezávislosti docela daleko, řekl bych. Ale co já mám povídat...

A tak si týdny plynou.

Jsem doma a dívám se na video půjčené z blockbusteru. Je večer a Emily se opět vrátila z jógy. Pustila se do vaření. Naučila mě pár

kvalitních dobrůtek; její tortila plněná směsí s mletým masem a sýrem mně vážně dokáže uvolnit endorfiny, hlavně navečer po práci a tréninku. Zase další relaxační bezstarostný večer. Proč opět zvoní telefon...? Nejspíš Vlado nebo Smíšek, chtějí mi připomenout sobotní párty a setkání českých ópérek. Bude se zpívat a pít... Nevím, jestli půjdu. Emily by strašně chtěla poznat moje přátele a procvičit si svoji češtinu, kterou se už pár měsíců tak tvrdě učí. Je šikovná, jde jí to...

Na druhém konci ale není Smíšek. A ani Vlado. Volá mi Andrea, ta dávná kamarádka z Bratislavy.

„Pavel, prosím ťa, musíš niečo urobiť, ocino je na ulici...“

„Prosím tě, řekni mu...“

„Ty to nechápeš, Pavel. Magda ho podviedla, všetko mu zobrala. Z Nitry od jeho brata vybrala zvyšok peňazí, čo mal ocino z dedičstva k dôchodku, že vraj pre teba, že ich potrebuješ... Tak on poslal, potom Magda predala rýchlo byt, ktorý zrekonštruovala z ocinových peňazí, a je preč. Nikto nevie, kam sa odsťahovala. Ocino nemá kde bývať a nemá ani korunu. Paľo, pre boha, keby si ho videl... Ty kedy prídeš, do boha?“

„Do prdele... do prdele... sakra! Ježíši...“

„Paľo, tvoj otec spí v meste na lavičke, je to úplný bezdomovec, chápeš? ... Si tam?“

„Já už brzy přijedu, už to musí být za dva tři týdny, maximálně... Dej mu peníze na jídlo, a ať jde k tomu Báčíkovi... tak nějak mu říká,

jeho kamarádovi... No, víš, tamten hodnej pán, u ktorého někdy přespával, když Magdu našťval... Ta zatracená mrcha...“

„Nevieš vôbec nič, Báčik je hajzel, že vťaj ho tiež niekoľkokrát zbil, lebo tvoj otec páchol, a vyhodil ho, už ho u seba nechce... Strašne plakal, keď mi to všetko hovoril. Ja by som mu tak pomohla, ale ako? Otec ho u nás nechce ani na jedlo, že to potom strašne v kuchyni smrdí... A peniaze mu tiež nemôžem dať, však mám malú, žijem z výplaty do výplaty... Jaj, keby si ho počul, stále na teba myslí... Si jeho jediná nádej!“

„Poslouchej, co uděláš... Jdi do města, k Prioru. Zeptej se bezdomovců, kdy tam tak chodí, nebo kdy ho viděli naposledy. Vezmi ho k Armádě spásy, někde v Bratislavě přeci budou... Najdi to, slyšíš? Pošlu ti zítra 500 dolarů, to je skoro 25 000 slovenských. Předplatíš mu pokoj v levném hotelu, na čtrnáct dní, OK? Řekneš mu, že každý druhý den mu dáš pět stovek na jídlo a cigarety, víc by rozdal, víš, jaký je...“

„Paľo, kde ho ja mám hľadať? Myslíš, že mám na toto čas?“

„Poslouchej, co ti sakra říkám! Dám ti za to 300 dolarů, jen za to, že ho najdeš a zavedeš do nějaký podělaný ubytovny... Já už brzy přijedu. Je to na tobě. Slyšíš?! Já odsud nemůžu odjet, dokud nedostanu zelenou kartu! Už by mě sem nepustili, chápeš? Pak už to bude všechno v pohodě, budu pár měsíců doma a pár tady. Budu mít prachy a zařídím ockovi povolení a vezmu ho sem... a všechno bude skvělý. Uděláš to pro mě...?“

„Dobre... kedy dôjdu tie peniaze?“

„Zítbra je pošlu na tvôj účet, myslím, že to trvá tŕi dny. Slib mi, že ho najdeš a zaŕídíš to...?“

„Tak, pokúsím sa, no... Ale, Paľo, naozaj dôjdi, má na sebe len taký hnusný letný baloniak a je mu v ňom zima, začína tu pomaly mrznúť... Vážne nemôžeš dôjsť skorej?“

„Musí to vydržet...Já nemôžu zahodit tohle všechno, tady je ráj na cokoli – cvičení, třeba do budoucna výchovu dětí, můžeš mít jakýkoli auto na splátky za pár šupů, barák, hadry, dovolený...“

Tady se mu bude líbit. Najde si třeba Mexičanku a začne znovu žít. Budeme spolu, a ty za náma taky se svoji malou dorazíš, třeba na dovolenou...“

„Vieš čo, hlavne dôjdi a postaraj sa o svojho otca. Maj sa – a pošli tie peniaze...!“ „What happened?“ ptá se mě Emily, ale mně není do povídání... Můj otec se stal skutečným bezdomovcem. Jak jsem té Magdě mohl věřit? Prostě to bylo pro mě pohodlný jí věřit...

Uvnitř jsem cítil, že je to vypočítavá mrcha... Pohodlný to bylo, nechtěl jsi ho doma v Praze, jen si to přiznej...

Povídal jsem si pro sebe tyhle výčitky, dokud jsem neusnul. Ráno bylo o něco těžší než včera, už to není taková pohoda. Opravdu chci svého otce u sebe? Tady v Americe? A dá Andrea opravdu ty peníze na to, co jsem jí řekl? Často lže a je líná, něco si vymyslí, že ho nemohla najít a že musela své malé koupit věci a tak... Jak ji znám, bude spíš čekat, až u ní znovu zazvoní, a něco mu pak dá... ale

zazvoní u ní? Určitě mu řekla, že nahoru už nemůže, kvůli jejímu otci. Je to pěkněj pruďas... A co takhle, chlapče, vykašlat se na kartu a jít pomoci svému otci, he? Blbost, musí to vydržet, to zvládne... Přeci se toho všeho nevzdám, doma bych přežíval jako všichni... Co to u nás je za život...? Musím vymyslet, jak to s ockem udělám.

„Víte, já... kdyby šlo jakkoli uspíšit vydání karty, byl bych vám opravdu zavázán. Víím, že je to něco, co lidé třeba často používají jako trik, ale já mluvím pravdu. Můj otec je ve velmi svízelné situaci a potřebuje pomoc. Pojedu domů v podstatě hned druhý den, jak ji budu držet v ruce...“

Jsem nervózní. Je to už poslední pohovor u imigračního úředníka, po tomhle už žádný nebude, jen čekat na dopis s oznámením. Emily sedí vedle mě a drží mě za ruku. Vypadáme jako zamilovaný pár, neměl by být problém. Přesto mi zmáčkne dlaň, když se zmíním o otci. Nechápu, to přeci nemůže nic ovlivnit, myslím, že právě naopak.

Poloplešatý pán si mě prohlíží, opřený a rozvalený v pohodlném křesle. Je mi jasné, že to není obyčejný úředník. Říkají si imigrační důstojníci, dávají poslední ano.

Právě oni můžou bez vysvětlení žádost o udělení zelené karty zamítnout. Ani slovo na vysvětlenou, jen dopis s termínem opuštění jejich země a poslední sbohem. Tohle ale není náš případ. Jsme mladý pár, a jak říkám, vypadáme zamilovaně, alespoň Emily určitě. Víím, že by si přála, aby naše manželství bylo pravé, tolik